

№ 20.

25. detsembril
1927.

V. aastakäik.

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit. Toimetaja: H. Avikson.

Tellimise hind:		Toimetus ja talitus:	Kuulutuste hind:
Aastas	Mk. 500.—	Tallinnas, Suur Roosikrantsi uul. Nr. 12.	1 lhk. Mk. 3000, 1/2 lhk. Mk. 1500,
Pooles aastas	" 250.—	Telefon Nr. 4—72.	1/4 lhk. Mk. 800, 1/8 lhk. Mk. 400.
Üksik number	" 25.—	Jooksev arve: Eesti Panga Tallinna osakond Nr. 609.	Omavalitsustele 30% hinnalandust.
1923 aastak.	" 50.—		Dokumentide kaotamise kuulutused Mk. 50 dokumendi pealt.
1924 "	" 300.—		
1925 ja 1926 a. ä	" 500.—		

Ilmub 20 korda aastas, iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

SISU:

Missuguses suunas kinnisvarade ja ettevõtete alal?	Lhk.	357
Maaomavalitsuse saatusest (järg) — Eugen Maddison	"	358
Õienduseks		
„Vallasekretäride kaitse“ asjus — O. Liigand	"	360
Aastakäiku lõpetades	"	360
Omavalitsustegelased:		
Dr. Jaan Kelder'i 30 aastase teenistuse juubel	"	361
Omavalitsuste päevauudised	"	361
Eesti Maaomavalitsuste Liidu ja omavalitsuste tegevus	"	362
Välismaade omavalitsused	"	365
Küsimused ja vastused	"	366
Kuulutused	"	356

Ünnetus käib inimesi mööda —

sellepärast hoidke, et tema Teid ootamata ei taba. — Seda teha võimaldab Teile

Eesti Omavalitsuste Kinnitus Aktsia Selts „OMA“,

kes teostab:

tulekinnitusi, elukinnitusi ja rahekinnitusi.

Seltsi põhi- ja tagavara kapitaalid üle 14.000.000 marka.

Soodsad kinnitustingimised. — Kõik kasu rahvale tagasi.

————— Seltsi juhatus: TARTUS, Lihaturg 7. —————

Omavalitsused, võtke osa Seltsi tegevusest nii aktsiate omandamise, kui ka varanduste „Oma“ seltsis kinnitamiseega.

Kuulutakse maksvusetaks:

1) Johannes Nuuti hobusepass, väljaantud 17. veebr. 1921. a. Nr. 302 all.

2) Joosep Uigardi hobusepass, väljaantud 21. jaan. 1921. a. Rasina vallavalitsusest Nr. 40 all.

3) Joosep Uigardi hobusepass, väljaantud 21. jaan. 1921. a. Rasina vallavalitsusest Nr. 42 all.

4) Joosep Uigardi hobusepass, väljaantud 21. jaan. 1927. a. Rasina vallavalitsusest Nr. 43 all.

5) Jaan Pearnap Soasepp'a hobusepass, väljaantud Rae vallavalitsusest 12. nov. 1925. a. Nr. 89 all.

6) Taali vallavalitsuse poolt 10. det. 1920. a. Nr. 49 all väljaantud hobusepass.

Tänase numbri teise poolel on kaasas „Maaomavalitsuse“ 1927 a. sisu ja peale selle „Maaomavalitsuse“ 1928 aasta tellimise kuulutus.

Tellimine 1928 aastaks

„Maaomavalitsuse“

peale on avatud.

„Maaomavalitsus“ ilmub endiselt 20 korda aastas.

Tellimise hind aastas 500 mk.

Missuguses suunas kinnisvarade ja ettevõtete alal?

Rahapuudus määrab tihtigi tegevuse suuna, ilma et selle üle oleks lähemalt järelemõeldud, kuhu see suun viib, või ilma, et seisukord teist lahendamisteed oleks võimaldanud. Seesama põhjus, raha puudus, kohustab aga kaugelenägelikke sihtjoone rajama majanduslise seisukorra tervendamiseks.

See maksab ükskõik kelle kohta, see maksab ka omavalitsuste kohta.

Ja meie maaomavalitsuste, s. o. maa- ja vallavalitsuste, tegevusest viimasel ajal puutub silma võrdlemisi tugev dentents kinnisvarasid võerandada. Maaomavalitsused on peaaesjalikult end. kihelkonna koolimaju müünud, vallavalitsused aga koolitalusid kohtes, kus koolid sulatud. Koolimajade müük valla- või alevivalitsustele ei saaks kuuluda üldise kinnisvarade müügi arvesse, sest nad jäävad ikkagi omavalitsuste kasutada, hoonete müük, mida otstarbekohaselt kasutada ei saa ja mille üür remondi kuludid tarviliselt ei kata, on majandusliselt täiesti arusaadav, kuid maade müügiküsimuse juures tuleks peatuda enne, kui päevahuvide kohaselt maid müüma hakata.

Meie maaomavalitsused, niihästi maa- kui vallavalitsused, saavad oma sissetulekud peaaesjalikult maksudest. Linnaomavalitsuste seisukord on selles suhtes parem. Neil aitavad tuntavalt kulusid katta ka kinnisvarad ja ettevõtted. Maaomaval. eelarvetes ja aruannetes moodustavad viimased tähtsusetatad summad, mis pärast ka maal, arusaadavalt, maksud suuremad peavad olema, mis pärast maal ka makse on, mida linnas üldse ei ole, näit. isikumaks. Selle asemel annavad linnakodanikud kaudselt elektrivoolu ja muude tarbete eest ettevõtete kaudu linnale sissetulekuid.

1922. a. katsid linnade varanduste kasud 6,95% ja ettevõtete kasud 13,76% üld kulu summast, andes tulusid 29.741.800 ja 58.864.468 marka. Üksikutes linnades on see protsent veel suurem, näit. Kuresaare andsid linna varandused ja ettevõtted kulude eelarvest 39,08%, Pärnus 36,57%, Valgas 32,37%, Rakveres 24,19%. Varanduste sissetulekud on linnades („Eesti Statistika“ nr. 52 — 1927) järjekindlalt kasva-

nud. 1922. a. 29.742 tuh. asemel andsid varandused puhaskasu 1923. a. 37.802 tuhat ja 1924. a. 47.742 tuh. Ettevõtete puhaskasu näitab vastaspidist käiku: 1922. a. 58.864 tuhat, 1923. a. 38.278 tuhat ja 1924. a. 29.529 tuhat, kuid seda käiku aitavad teha ettevõtete orakorralised kulud, näit. 24,6 milj. marka Tallinna elektriijaama suurendamiseks. Üksikutel linnadel, näit. Võrul ja Narval püsib ka ettevõtete sissetuleku järjekindel tõus. Kuigi 1924. a. linnade varandused ja ettevõtted 1922. a. 20% vastu katavad eelarvest 13 prots. eelarvest, siis tuleb silmas pidada, et linnade eelarvelised kulud 1924. a. on, võrreldes 1922, tõusnud 72 prots, nii et üld sissetulek tõusu näitab.

Maaomavalitsuste tulud varandustest ja ettevõtetest on linna omade kõrval väga väiksed. Valla 1922. a. eelarvete järele oli tulusid varandustest 3.950 tuhat marka ja ettevõtetest 483 tuhat, kokku 2,34 prots. eelarve kuludest, 1923. a. aruannete järele kokku 7.058 tuhat ehk 3,28 prots. Maaomavalitsuste tulu püsis 1922. a. ja 1923. a. peaaegu ühe suurune varand. pealt 3.750 tuhat ehk 1,13 prots. ja ettevõtete pealt 2.388 tuhat ehk 0,72 prots. Varanduste pealt on see summa 1927. a. 6.712 tuhat ehk 1,14 prots. peale tõusnud, ettevõtete pealt 1.324 tuhande peale ehk 0,22 prots. peale langenud.

Arusaadav, et maa olud ei nõua kaugeltki kõiki ettevõtteid, mis linnades on, mis pärast ka maa kaugemale taha jäämine loomulik on. Teiselt poolt ehmatasid maaomavalitsuste mõned ebaõnnestunud ettevõtted sellel alal tegutsemast. Siin võiks nimetada turbatööstusi, mis mõnelgi pool kahjuga töötasid. Nüüd tuleb välja, et see sugugi omavalitsuste saamatus ei olnud, sest riigi turbatööstuste suured puudujäägid näitavad, et süüdi oli üldtööstusline seisukord.

Maade pealt on sissetulekud kõigil omaval. liikidel tõusnud, mis sunnib maa omakpidamise küsimust seda tõsisemalt võtma. Linnades on suuremateks sissetulekuandjateks kinnisvaradeks 1924. a.: majad 25,8 prots., linnakrundid, heina- ja karjamaad 27,6 prots., metsad 26,7 prots., mõisad 20,1

prots. varanduste kasudest. Maaomaval. kohta vastavad andmed puuduvad, kuid peaaesjalikult langeb nende tulu põllumajapidamiste peale.

Sel samal ajal, kui meil, Eestis, varanduste ja ettevõtete tulu maaomavalitsustes tühise protsendi välja teeb, tugeneb terve Soome maaomavalitsus sellele.

Lugejatel oli juba juhus läinud numbrist lugeda, kuidas Soomes maaomavalitsuste metsi hinnatakse ja nende suurendamist rõhutakse. Suurendamist? Jah, sest Soomes on kõik maakogukonnad (vallad) metsade omanikud. Ainult 13. maakogukonnal on metsa nii vähe, et nad sellest oma tarvidusi täita ei saa. Teistel puude ostu vajadust ei ole: omad metsad annavad tarvilise puudematerjaali. Peale selle on neil talud ja tööstusettevõtted, nagu elektri jaamad, veskid, lauavabrikud j. n. e. Soome maaomavalitsuste päeval jutustas Nurmijärvi maakogukonna esitaja J. Linna Eesti Maaomaval. Liidu esitajatele, et Nurmijärvi maakogukonnal (vallal) on mitu elektri jaama, neli lauavabrikut, kõik veskid vallas, peale ühe tuuliku, on vallaomavalitsuse omad, peale selle on neil talu, muidugi ka

mets. Ja tulud nendest varandustest ja ettevõtetest? Need tõusevad 100 prots. valla kulu arvest. Ja selle tagajärg? H-ra Linna arvas, et tuleval aastal Nurmijärvi vallal enam makse vaja määrata ei ole: kinnisvarade ja ettevõtete puhaskasu ka tab valla kulud.

Meie ei saa kõigest sellest undki näha. Aga mõtlema peab see meidki panema, missuguses suunas kinnisvarade ja ettevõtete alal meie maaomavalitsustel minna.

Nende ridade ülesanne ei ole teed näidata ühes ega teises suunas. Selleks on see küsimus liig suur, liig laiaulatusline. Kui need read, juhtides tähelepanu meie linnade varanduste ja ettevõtete tulude, samuti ka Soome maakogukondade ideoloogia peale kinnisvarade suhtes, meie tegelasi asja üle mõtlema panevad ja kinnisvarade müümise küsimust tõsisemalt kaaluma sunnivad, siis on nende ülesanne täidetud.

Mõtete avaldajad selle küsimuse üle „Maaomavalitsuse“ veergudel on tervitatud.

H. AVIKSON.

15. dets. 1927.

Maaomavalitsuse saatusel.

EUGEN MADDISON.

Järg.

Minu arvates küll mitte, sest keskkohast asjade juhtimisel saab ilmingimata kaasas käima kohalikkude olude mitte tundmine, mitte õige hindamine, isegi teatavas mõttes bürokratismus. Samasuguseid tagajärgi saavutaksime ka sel juhtimisel, kui looksime kohapealseid keskvalitsuse asutusi. Kõigile sellele lisaks tuleks juurde veel sarnane nähtus, nagu igasugune side katkemine omavalitsuste vahel: algüksused muutuksid oasideks, kellel ainult side keskvalitsusega või selle kohapealsete asutustega. Ühtlasi katkeneks ka side allüksuste elanikkude vahel, mis, minu arvates, juba riigi julgeoleku huvide seisukohalt ei ole soovitatav. Seda pahet ei saaks kõrvaldada ka sel teel, kui, maaomavalitsust ära kaotades, tema ülesandeid algüksuste peale pandaks. Nemad jääksid ilma omavahelise sideta algüksusteks. Kuid ühtlasi tekiks küsimus, kas suudaksid praeguste olude juures isegi laiendatud alg-

üksused, nende ülesannetega toime saada. Minu arvates — käiks see kõige pealt majandusliselt üle nende jõu. Pealegi tekiks ka küsimus, kes oleks maaomavalitsuste määrusandlise võimu pärijaks. Algüksused? See ei oleks otstarbekohane — sest on mõtetu, meie riigi maaala suurust arvesse võttes, niipalju määrusandlisi asutusi ellukutsuda. Teha seda keskvalitsuse ülesandeks? See tähendaks aga, esiteks, omavalitsuse võimu piiride kitsendamist ning, teiseks, kohaliku elu otsekohe keskvalitsuse hoole alla asetamist, rääkimata sellest, et keskvalitsus ei suudaks siin kunagi kohalikkude olude kohaselt talitada.

Sellest kõigest näitub esiteks, et ükski neist viisidest ei annaks soovitavaid tagajärgi — iseäranis aga ei annaks kokkuhoidu — ning, teiseks, et maaomavalitsuse algüksuste ja keskvalitsuse vahel peab olema vahelüli, kus juures see vahelüli peaks olema omavalitsustao-

line või maaomavalitsuse algüksustest nii ütelda välja kasvanud vahelüli.

Mis puutub vahelülisse, siis peaks tema kujundamisel, nagu mina juba tähendasin, mitte niivõrd mõõduandvad olema kokkuhoiu saavutamise motiivid, sest see kokkuvõtte oleks esialgu õige problemaatiline, kuid rohkem ideelist laadi motiivid — nimelt võimalikult püüda kõrvaldada erakondlist võitlust omavalitsuse tegevuses ning ühtlustada nende, kui valitsemisorganide, tegevust rahva heakäigu kasuks, sest ainult tähendatud motiivide tõttu oleks üldse õigustatud maa omavalitsuse teise astme või maaomavalitsuse kaotamine. Kui neid motiive ei oleks, siis ei oleks ka üldse küsimust: oleks ainult küsimus, kuidas kõrvaldada neid üksikuid puudusi, mis meie omavalitsuse korraldus sisaldab (näit. kolmanda astme äralangemise tõttu tekkinud selgusetus võimupiiride suhtes jne.). Ei võiks ütelda, et neid puudusi on vähe, kuid kõiki neid puudusi võiks kõrvaldada üksiknovellidega, maaomavalitsust, kui nüüsgust, mitte puudutades.

Arvesse võttes neid motiive, samuti ka seda asjaolu, et maaomavalitsuse otsekohene ärakaotamine ainult halvendaks olevat olukorda ning ei tooks ka oodatavat kokkuvõtet, asun isiklikult seisukohal, et maaomavalitsust ei tuleks hukata, vaid et tuleks luua sarnane olukord, mille juures maaomavalitsus saaks loomulikult, saaks täiesti valudeta surra. See juhtuks — kui meie pühendaksime rohkem tähelepanu omavalitsuste algüksuste sihtühingute probleemile. Minu teada, ei ole vastuvõetav selle kohta, et tuleks luua tugevaid, eluvõimsaid — nii ütelda laiendatud vallaomavalitsuse üksusi; samuti oldakse nõus, et tuleks laiendada algüksuste võimupiire, kus juures see laiendamine peaks sündima maaomavalitsuse võimupiiride arvel. Kuid sel laiendamisel on oma piirid: algüksuste majandusline seisukord, mis takistaks nende võimupiiride laiendamise lõpuleviimist. Siin peaks neid piire aitama laiendada algüksuste jõudude koondus — vastava alasihtühisus. Kuid vabatahtlik liitumine ei oleks siin küllaldane: tuleks appi võtta sündust. Sel teel tekiksid elujõulised — esialgu üksikute maaomavalitsuse

piirides — algüksuste koondused; pärast võiks koondada sinna ka teiste maaomavalitsuste piiridesse kuuluvad algüksusi jne. Neid alasi, kus oleks tarvidus sarnaste koonduste järgi, ei ole palju (haridus, tervishoid, hoolekanne, teedekorraldus ning mõned teised), ning lõppude lõpuks tekiks sarnane olukord, kus maaomavalitsusel ei jääks muud üle, kui sündmääruste väljendamine ning järelvalve algüksuste tegevuse seaduslikkuse üle või, õieti ütelda, mitte midagi. Viimane samm oleks tähendatud järelvalve koondamine keskvalitsuse kätte (ning sihtühisustele määramisandliku võimu andmine. Maaomavalitsus oleks surnud — oleks surnud verevaesusse. Ühtlasi aga oleks kõrvaldatud (nii palju, kui see üldse võimalik) erakondline või poliitiline võitlus, mis iseäranis maavolikogude valimistel end valusalt tunda annab, sest sihtühisuste korraldavate organide liigeteks oleksid algüksuste volikogude või valitsuste esitajad; samuti oleks võrdlemisi paremini kindlustatud ka maa omavalitsuste algüksuste tegevuse ühtlus: nende ellukutsumine oleneks keskvalitsusest, kelle kätte oleks ühtlasi ka koondatud terve järelvalve.

Kõike eelpool toodud kokkuvõttes tähendaksin: maaomavalitsus on aja jooksul ajalooliseks nähtuseks muutunud; tema päeva pealt kaotamine ei tooks omavalitsuse korraldusse paremusi, vaid halvendaks seda ning ühtlasi ei annaks ka mingit kokkuvõtet; maaomavalitsuse kaotamine on õigustatud ainult sel juhtumisel, kui tahetakse sellega kõrvaldada erakondlist võitlust ning tuua ühtlust maaomavalitsuse algüksuste tegevusse; maaomavalitsus peab ise välja surema, muutudes üleliigseks maa omavalitsuste algüksuste sihtühisuste kõrval; tähendatud sihtühisuste olemasolemine paraliseeriks kui mitte täiesti, siis õige tuntaval määral erakondlist võitlust, looks aluse maa omavalitsuste tegevuse ühtlustamiseks ning lõppude lõpuks annaks ka kokkuhoiu tagajärgi¹⁾.

¹⁾ Täh. Sihtühisustel, mis teoreetiliselt väga kenad, on praktikas teatud raskused. Nende raskuste vastu on kodumaal juba põrgatud ja neid raskusi kriipsutati alla ka Soome maaomavalitsuste päeval, mis pärast sihtühisuste juurde omal ajal tagasi tuleme. Toim.

Õienduseks.

„Vallasekretäride kaitse“ asjus.

„Maaomavalitsuse“ Nr. 19-s 10. dets. 1927 a. on vallasekretär hr. O. Tikerpuu pealkirja all „Vallasekretäride kaitseks“ sõna võtnud nähtavasti põllumeeste kogude Tallinna häälekandja andmetel, mille 19. nov. numbrist on tsiteeritud sõnad, mis mulle seal ühe riigikogu rahaasjanduse komisjoni koosoleku puhul suhu on pandud ja mis ülaltähendatud „kaitsekirjale“ aluseks on saanud.

Pean tähendama, et mul vallasekretäridest ikka nii hea üldine mõiste ja nende vastu nii kõrge lugupidamine on olnud ja praegu püsib, ei ma nende kohta iialgi ei nimetatud kirjatükis tsiteeritud sõnu ega veel vähem mõnitavat tooni tarvitada ei ole saanud ja nende minu arvele panemise kõige kindlamini tagasi tõrjun.

Mainitud korral, õpetajate palgaseaduse arutamisel, kus põll.-kogude esitajate poolt algkooliõpetajate palganorme vallasekretäride ja teiste omavalitsuste teenijate palkadega võrrelda püüti, sihiga, Vab. Valitsuse poolt ettepanud õpetajate palganorme vähendada, ütlesin mina, nagu seda ka koosoleku protokoll tõendab, järgmist: „Nagu alamkomisjonis selgus, on õpetajate palkade tõus kooskõlas teiste riigiteenijate palkade tõusuga. See peaks rahuldama neid, kes kartsid, et õpetajate palgad tasakaalu rikuvad teiste ametnikkude palkadega. Täna on siin aga katset tehtud õpetajate palkasid alla suruda. Sellega ei saa leppida. Vallasekretääre ei saa õpetajatega võrrelda, kuna viimastelt nõutakse keskkooli kui ka pedagoogilist haridust, esimestest aga paljud algkooli haridusega on“. Siia juurde tähendasin veel ainult nii palju, et raske on võrrelda õpet. palkasid v.-sekretäride palkadega ka sellepärast, et viimastele palga määraks ja maksjaks on

omavalitsused ise, ilma et riigivõim kaasa mõjuda saaks, kuna õpetajatele palga maksmine ette on nähtud suuremalt osalt riigi poolt, kes hoolitsema peab, et tema poolt makstavad palgad ajakohased ja rahuloldavad oleks. — Niisugune oli minu kõne nii sisult kui toonilt.

Mis üldiselt minu seisukohasse v.-sekretäride suhtes puutub, siis on see vistist kõige ümberlökkamatult avaldanud ja kirjalikult registreeritud alles hiljuti, okt.— nov. 1926 a. „vallavolikogude valimise ja vallavalitsuste korraldamise seaduse“ arutamisel Riigikogu omavalitsuse komisjonis, kus ma, omades seisukohta, nagu seda jällegi tõendavad protokollid, et vallasekretäri seisukord peab kindlustatud olema nii, et tema, kord valitud olles enam ümbervalimisele ei kuulu, vaid vallandatud võib saada ainult süütegude pärast. Sellest seisukohast välja minnes ja vastu seistes põllumeestekogude hoopis vastupidistele seisukohtadele, toetasin ka määrust, et v.-sekr. vallandada võib ainult v.-volikogu vähemalt $\frac{2}{3}$ häälteenamusega, ja esitasin lisaettepaneku, mis ka vastu võeti ja praegu seadusena maksev on (§ 81), mille järele ka sellelgi teel vallasekretäri mitte muidu vallandada ei või kui „ainult järevalve asutuse ettepanekul või nõusolekul“.

Loodan, et selle seletuse järele kõik hr. O. T: poolt minu aadressil üteldud kibedused iseenesest ära langevad, mis parteilise ajalehe nähtavasti sihilikud kirjutused temas, kui heas usus lugejas, võisid tekitada.

Kuidas põllumeestekogude omad ringkonnad ja nende riigikogu esitajad vallasekretäride seisukorrale suhtuvad, selle kohta võivad lugejad lähemat seletust leida „Postimehes“ Nr. 343 — 17. dets. 1927 a.

O. LIIGAND.

Aastakäiku lõpetades...

Jälle nr. 20-nes. Jälle aasta lõpp.

„Maaomavalitsus“ lõpetab käesoleva numbriga oma viienda aastakäigu.

Toimetajale ei ole ka see aastakäik, nagu eelmisedki, lehe täitmise mõttes raskusi teinud: materjaali on alati kaastööliste hoolisusest ja huvist omavalitsusküsimuste vastu

niipalju kokkutulnud, et selle äramahutamise võimalik pole olnud. Ja artikleid, mis ei vanane, on pidanud jääma aegu ootama, kus päevaküsimusi vähem. Neid on palju. Mõned ootavad juba poolteist aastat. Tuleb vabandust paluda nende autoritelt, et need ootajad artikled veel üle

lähevad järgmisesse aastasse, aga ka tänada neid, et see pole neid heidutanud, et uued artiklid on tulnud.

Tänades kõiki kaastöölisi tehtud kaastöö ja „Maaomavalitsuse“ sisu väärtuse tõstmise eest, tahan seda aastakäiku lõpetades loota, et tulev aasta kõiki „Maaomavalitsuse“ sõpru tema ümber endiselt koonduvalt näeb, et omavalitsuste üldhuvi neid seob, et see sama kõrge eessiht ka uusi

tegelasi ja kaastöölisi uue hoo ning värs-kete mõtetega juurde toob, nii et maaomavalitsuste häälekandja oma ülesannete kõrgusel seistes seda lugejaskonnale pakkuda võiks, mida temalt õigus nõuda.

Selles lootuses kõigile kaastöölistele ja lugejatele

head uut aastat!

Omavalitsustegelased.

Petseri maa-arsti dr. Jaan Kelder'i 30 a. omavalitsuse ja arstlise teenistuse juubel.

20. detsembril möödus 30 aastat sellest päevast, kus praegune Petseri maa-arst dr. Jaan Kelder oma omavalitsus- ja arstlist teenistust algas oma kodukohas Kanepi Kihelkonnas, Võrumaal.

Sündinud Kanepis väikekohapidaja pojana, tuli lugupeetud juubilaril hariduse saamisel okkalist rada käia. Vanemate majanduslike kitsikuse tõttu oli noor Kelder sunnitud Tartu reaalkoolist lahkuma, kuhu tema peale Kanepi kihelkonna kooli lõpetamist astunud, ja kodukohas õpetajaks hakkama.

Peale kaheaastast õpetajaks olemist läks J. Kelderil korda ennast vähegi majandusliselt kindlustada, et oma alalist soovi täita—haridust jätkata—ja Tartu H. Treffneri gümnaasiumi astuda. Lõpetades viimase ja Tartu ülikooli arstiteaduskonna, näeme dr. J. Kelderit jälle oma kodukohas, Kanepis, arstina. Kuid mitte kauaks. Tolleaegset saksa survet mitte väljakannatades, tuli noorel arstil kodukohast lahkuda ja Venemaale semstvo teenistusse astuda, olles jaoskonna arstiks Dooni oblastis, Samaara ja Toropetsi kreisides kuni 1918 a.

Omas teenistuses vene semstvo arstina on dr. J. Kelder'ile semstvo volikogude poolt mitmel korral tänu avaldatud teenistuse eest rahva tervishoiu alal.

Jõudes nüüd majandusliselt paremale järjele, pidi siiski dr. J. Kelder ka enamlaste kätt tunda saama, kuna ta nende poolt arreteeriti ja tema varandus konfiskeeriti.

1920 a. Eestisse jõudes töötas 2 ja 7 jalaväe rügementide vanema arstina ja valiti 1921 a. algul Petseri maa-arstiks, kus senini töötab.

Olles Petseri maa-arstiks on dr. J. Kelder väsimata töötanud peale vabadussõja lõppemist Petserimaal lahtipuhkenud taudide likvideerimisel, seistes selle töö eesotsas ja ülesnäidates temale omast organiseerimisvõimet ja energiat. Vahepeal on dr. J. Kelder täitnud ka Petseri linnaarsti kohuseid ja 1921 aastast juhtinud Eesti Punase Risti Petseri jsk. tegevust, missuguse osakonna ambulants, tasuta vastuvõtmise ja arstirohtude väljaandmise tõttu, kehval Petserimaal rahva seas suurt poolehoidu on võitnud.

30 aastase teenistuse puhul soovime juurilarile palju aastaid ja kaua kestvaid teenistust rahva tervishoiu alal. A. M.

Omavalitsuste päevauudised.

Vabariigi Valitsuse deklaratsioonis öeldi omavalitsuste kohta:

Omavalitsuste tegevuse arendamiseks tahab Vabariigi Valitsus rõhku panna maaomavalitsuste lõpuliku väljakujunemise peale, asudes esimeses järjekorras valla-

omavalitsuste arendamisele elujõuliseks maaomavalitsuse algüksuseks. Et omavalitsused suudaksid oma ülesandeid ja majanduslikke kohustusi kanda, selleks tulevad neile seadustega kindlustada tarvilikud sissetulekud. Vabariigi Valitsus asub omavalitsuste maksuseaduse kokku-

seadmisele, niipea kui üldine maksusüsteem välja arendatud.

Rahva tervishoiu korraldamise seadus

on Riigikogu poolt vastuvõetud.

Õpetajate palkadeks lisakrediit.

20. dets. tegi rahaminister haridusministri ettepanekul korralduse maavalitsustele üle kanda ühe kuu dotatsiooni, õpetajatel saada oleva palga katmiseks.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu ja omaval. tegevus.

E. Maaomavalitsuse Liidu juhatuse koosolek 19. detsembril.

Õpetajate palga lisatotatsiooni asjus ärakuulates asjakäiku viimastel päevadel otsustati haridusministrit delegatsiooni vastuvõtta paluda, mis sel samal päeval ka sündis.

Trahterimaksu seaduse täiendamise seaduse eelnõu

(v. „Maaomaval. Nr. 19) leiti Riigikogule esitatud kujul mitte küllalt otstarbekohane olema, sest selle § 61 ei kindlusta kaugeltki senise trahterimaksu kättesaamist, arvesse võttes trahteri asutuste järkudesse jagamist Aktsiisi Peavalitsuse poolt, rääkimata kohalike keeluseaduse maksmapanemise juhusetest. Sellepärast leiti tarvilik olema, et viina ja õlle pealt võetavast maksust tasutaks kõige pealt valdadele, linnadele ja alevitele piiritusmaksu eest kuuluv summa ja ülejääv osa jaotataks trahterimaksu saamisõiguslistele omavalitsustele elanikkude arvu järele, kuna piirituse pealt võetavat maksu tuleks sedavõrd tõsta, et ta aitaks omavalitsuste puudujääke katta.

Trahteri asutuste järkudesse jagamise asjus

otsustakse Rahaministeeriumile palve saata, et see toiming tulevaks aastaks teostamata jäetaks, sest see viskab trahterimaksu summad, mis volikogude poolt määratud, 1928 a. eelarves täiesti segi.

Kinnisvara sihtvaranduste omaks.

Riigi maatagavarast ja riigi hoonetest koolide ja hoolekande asutuste kasutada olevate kinnisvarade asjus otsustakse Põllutööstusministeeriumi paluda, et need seadusandlises korras määratakse sihtvarandusteks, s. o. koolide kasutada olevad hooned koolidele, ilma et valdadel nende eest renti maksta tuleks, vaeste- ja lastekodud mõisa hoonetes nende ülevalpidajatele asu-

tustele seniks, kui need kinnisvarad selle ülesande teenistuses seisavad.

Metsamaterjaali müügi ümberkorraldamise asjus

oli Mäe vallavolikogu vastava soovivalduse Liidule saatnud sammude astumiseks, et metsamaterjaali müük ostjatele eriliste raskusteta sünniks. Vastavad sammud selleks otsustakse astuda.

Omavalitsustegelaste kongressi pidamises

ühes Linnade Liiduga kuulati ära viimase soovid ja kooskõlas nendega arvati kongressi ajaks ettepanna 4., 5. ja 6. mai 1928 a., kuna kongressi päevakorra asjus veel käesoleval aastal liitude vaheline nõupidamine tuleb korraldada.

Peale nende küsimuste oli päevakorras rida vähemtähtsaid küsimusi.

E. Maaomaval. Liidu nõukogu koosolek 20. dets.

Koosolekust võtavad osa nõukogu liikmed:

Pärnu maaval.: J. Land ja A. Luisk.
Tartu „ O. Pärlin, E. Öunapuu, H. Miller.
Tartumaa vallad: L. Antik.
Viru maaval.: E. Rosenberg, H. Kiiver, K. Pajos.
Virumaa vallad: G. Püss.
Võru maaval.: A. Kohver, A. Vainola.
Võrumaa vallad: A. Kirop.
Viljandi maaval.: H. Lauri, N. Vetter.
Viljandimaa vallad: J. Ott.
Lääne maaval.: J. Aljas.
Läänemaa vallad: A. Einsehn.
Harju maaval.: R. Kuris, P. Johanson.
Harjumaa vallad: J. Gefria.
Valga maaval.: J. Möttus.
Petseri „ A. Mäeloog.
Järvamaa vallad: J. Kents.
Koosoleku juhatajateks valitakse H. Lauri ja R. Kuris, protokollikirjutajaks H. Avikson.

Juhatuse poolt esitatud päevakord võetakse vastu.

Omavalitsuste asjaajamise lihtsustamine ja ühtlustamine.

20. ja 21. sept. peetud erinõupidamise tulemused pandi nõukogule heakskiitmiseks ette. Et kahes punktis erinõupidamisel ühisele seisukohale ei jõutud ja mõlemad pooled oma põhjendusi "Maaomavalitsusele" veel saatnud ei ole, moodustas nõukogu vastavad komisjonid ühtlase seisukohade esitamiseks, kuid et koosolek, vahetpidamata kestes, hiljapeale läks, soovitas nõukogu lõpuks algulnimetatud erinõupidamisel vastuvõetud sooviavaldusi maavalitsustel 1. jaan. 1928 a. täitma hakata (v. „Maaomavalitsus" Nr. 15), kuna lähemal koosolekul lahkuminevates küsimustes ühtlane seisukoht püütakse võtta.

Sundusliku tulevastu kinnituse seaduse eelnõu.

Eelnõu kokkuseadja vann. adv. J. Jans annab oma referaadis ülevaate tulekinnituse korralduse kohta Euroopa, Ameerika ja Aasia riikides ja märgib ära kokkuseatud eelnõu põhijooned, mis peaasjalikult tugeneb Schweitsi tulekinnituse korrale.

Väga elavad läbirääkimised eelnõu peapõhimõtete üle lõpevad sellega, et otsustamine eelnõu üle lükatakse järgmise koosoleku peale, kuhu paluda Omaval. kinnitusseltsi „Oma" ja E. Kinnituse Keskseltsi esitajaid küsimuse üle refereerima, kuna eelnõu ja seletuskiri ise „Maaomavalitsuses" avaldada tulevad.

Liidu 1928 a. tegevuskava ja eelarve

Liidu nõukogu liikme Eichenbaumi ettepanek, võtta tegevuskavasse ka kursuste korraldamine vaestelastekohtu tegelastele, toob teiselt poolt ettepaneku päevakorda väljaanda vaestelaste kohtu tegelastele käsiraamat. Et eelarved mõlemi ettepaneku teostamiseks puudusid, anti küsimus juhatusele kaalumiseks ja edaspidiseks nõukogule esitamiseks. Omavalitsuste nõuandja ametisse panemise asjus kaheldi, kas leidub vastavat universaal-teadmistega isikut, mis pärast loobuti selle ametisse võtmise kavatsusest. Vastu võeti järgmine tegevuskava:

Eesti Maaomavalitsuste Liit võtab oma ülesandeks:

1) Maaomavalitsuste huvide eest valvel seismise ja sellel alal päevakorrale tõusnud küsimustes seisukoha võtmise, märgukirjade ja seaduse eelnõude esitamise ja Liidu seisukohtade ning omavalitsuste hu-

vide kaitsmise Riigikogu komisjonides ja riigi keskasutustes.

2) Korraldada lühikeseajalised kursused maavalitsuste arhivaaridele;

3) Toetada Saaremaa vallasekretäridele korraldatavaid kursusi;

4) Jätkata Liidu häälekandja „Maaomavalitsuse" väljaandmist senises korras ja tingimistel;

5) „Maaomavalitsuse sundnormide kogu" kodifitseerimine ja väljaandmine lõpule viia;

6) Väljaanda maaomavalitsuste ajaloo „Eesti maaomavalitsused 1917—1918" I osa;

7) Väljaanda muud hädatarvilikku omavalitsuste kirjandust;

8) Väljaanda vallaraamatupidamise juhatuskirjad ja vormid;

9) Korraldada II. omavalitsustegelaste kongress.

Eelarve kinnitakse 1.890.000 marga suuruses, millest suurem osa kirjastuse peale langeb.

Teine omavalitsustegelaste kongress,

mis ühes Linnade Liiduga ärapeetakse, määrati 27., 28. ja 28. aprilli peale Tallinnas.

Juhatuse täiendamine.

Liidu juhatusest lahkunud A. Martinsoni ja E. Saare asemele valitakse ühel häälel R. Kuris (Harju maav. esimees) ja O. Pärilin (Tartu maav. esimees).

Uuesti esitada!

Liidu nõukogu poolt eelmisel koosolekul vastuvõetud hoolealuste registreerimise uue korra asjus on T.-Hoolek. ministeerium teatanud, et maksva määruse puudused veel kõik avalikuks tulnud ei ole, mis pärast enneaegne oleks seda muuta. Arvesse võttes seda, et maksev määrus üldse teostamata seisab võimatu suure ja otstarbetu töö pärast, volitakse Liidu juhatust selles asjas teistkorda ettepanekuga esinema, sedakorda — uuele ministrile.

Riigi- ja omaval. teenijate pensioni seaduse muutmise seaduse

eelnõu läbivaatamine algas läinud nädalal Riigikogu sotsiaal komisjonis. E. Maaomaval. Liidu esitaja H. Avikson tegi komisjonis eelnõu § 2-se kohta kaks suurt põhimõttelist parandust. Esiteks välja jätta sõna „igakuulistest" maksude eest, et maa- val. ei oleks kohustatud iga kuu pikki aruandeid kirjutama ja vallad tühiseid summe E. P. ja aruannet selle kohta maa-

val. saatma. Sellega ühes pääseks E. P. osakonnad paljude väikeste summakeste (mõnel pool 33 marka) registreerimisest ja T.-Hoolek. min. sagedastest aruannetest. Oleks küll, kui kord aastas pensioni summad tasutaks. Teiseks parandus ettepanekuks § 2 pt. b lõppu oli, et omav. pensioni maksu % määrataks V. V. poolt selles samas suuruses, kui riigi ametnikkude palgade pealt arvatakse, kuna praegu protsentides suur lahkuminek on. Edasi vaidles ta viivitus %/0/0 määramise vastu tähtaegadeks õiendamata pensioni maksude pealt, mis asjaajamise veel keerulisemaks teeb. Ka omaval. tööliste pealt pensioni maksuvõtmise — uus eelnõu näeb selle ette — leidis ta tagajärjeto olema, sest omaval. põllutöölised ei jõua vist kunagi pensioni õiguslisteks. Nende pensioni asi tuleks teistel alustel korraldada.

Viimane uuendus — tööliste pensioni maks — ei läinud ka teisel lugemisel läbi. Kaks esimest küsimust tulevad kaalumisele, kui teated kogutud, palju omaval. pensioni maksu võlgu on.

Õpetajate Liidu esitaja soovitas pensioni saamise õiguse 55 aasta peale alla tuua, milline ettepanek teiste organisatsioonide esitajate pooldamist leidis.

Õpetajate palga asi lahendatud.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu delegatsioon Haridusministri jutul.

Vastavalt rahaministri korraldusele makseti tänava 1. aprillist alates maa õpetajatele ainult 80 prots. palgast välja. Selle tagajärjel jäi õpetajatel pühiks umbes $1\frac{1}{4}$ kuu palk omavalitsuste palga osast saamata. Eesti Maaomavalitsuste Liit astus ammu samme selleks, et võimaldada õpetajatel täie palga kättesaamist. Lubaduse peale vaatamata seisib asi seni korraldamata.

7. dets. pööras veel Liidu juhatus märgukirjadega riigivanema ja vastavate ministrite poole, kuid neil tuli valitsuse muudatuse tõttu enne ametist lahkuda, kui küsimuse ära otsustada said.

14. dets. pööras Liidu juhatus uue valitsuse poole, et õpetaja palgakdeks tarvisminev krediit lisaeelarvesse Nr. 2 võetaks, kuid see jäi teostamata põhjusel, et eelarve Nr. 2 kiiret kinnitamist Riigikogus mitte takistada, kuigi õpetajate palgakdeks lisakrediidi määramist V. V. tarvilikuks pidas.

19. dets. võttis haridusminister Dr. A. Mõttus Liidu delegatsiooni selles asjas vastu. Vastuvõtul selgus, et minister on juba küsimuse kohta vastava msterjaaliga

tutvunenud ja saamata palga väljamaksmise võimaluse küsimuse selgitamisele asunud. Asudes seisukohal, et õpetajatel õigus on teenitud palka kiiresti kätte saada, lubas minister, delegatsiooni palvele heatahtliselt vastu tulles, selle eest hoolt kanda, et õpetajad saamata palga osa lähemal ajal kätte saaksid.

20. dets. tehtigi raha väljamaksmiseks rahaministri poolt korraldus.

Pärnu maavolikogu koosolek 10. detsembril.

Esimesena määrati kindlaks trahterimaks 1928 a.

peale. Et maavolikogu poolt nõusolek antud ainult 2 restoraani ja ühe õllemüügi koha avamiseks Pärnumaal, saab maavalitsus trahterimaksu alkoholiste joogiasutuste pealt 500.050 marka ja alkoholita joogiasutuste pealt Mrk. 534.000.—.

Ülemineku tõttu uue eelarve aasta peale, kestusega 1. aprillist 31. märtsini, kujuneb 1927 a. eelarve 15 kuu peale, mis pärast volikogu kinnitab

lisaeelarve Nr. 2

aja peale 1. I — 31. III 1928 a. Eelarve üldsumma tõuseb Mk. 7.861.700 — peale ja vaatamata sellele, et kulud viimse võimaluseni kokkutõmmatud, näitab tulude osas puudujääki Mrk. 1.068.000.—.

Riigiteenijate palgade tõstmine on paratamatult toonud päevakorradele ka omavalitsusteenijate

vallasekretäride töö- ja palgaolude korraldamist.

Alates 1. aprillist 1928 a. hakkavad vallasekretärid ja nende abid Pärnumaal palka saama järgmiselt:

valdades kuni 600 elanikuga	65 kr. kuus
" 601—1200	" 75 " "
" 1201—2000	" 80 " "
" 2001—3000	" 85 " "
" üle 3000	" 85 " "

pluss 1 kroon iga täie 100 elaniku pealt juurde.

Peale selle valla poolt prii korter, küte ja valgustus ning võimaluse järele maa.

Õppinud sekretäri abidele määrati 60 krooni kuus ühes korteri, küte ja valgustusega, ehk ilma nendeta 67 krooni.

Sekretäridele on vallavalitsused kohustatud palkama abisid ja ametnikke:

valdades 1301 — 2000 elan.	1 ametnik
" 2001 — 3000	" 1 õppinud abi
" üle 3000	" 1 õppinud abi

ja 1 ametnik.

Sekretärid saavad suvel 2 nädalise puhke aja.

Teenistulisapalgad, perekonnaabiraha ja arstiabi jäi ära, kuna see ühelt poolt võib anda põhjust vanemate ja perekondadega ametnikkude eemaldamise püüete tekkimisele ja teiselt poolt valitseb laiemate maksjate kodanikkude hulgas rahulolematust sarnaste lisatasude vastu.

Ülaltähendatud normid on töötatud välja Pärnu maavolikogus esitajate J. Veissoni, A. Jürgensi ja A. Kulleri, Maavalitsuse sekretäri A. Lusika ja Vallasekretäride seltsi Pärnumaa osakonna esitaja R. Meibaumi poolt

Abja gümnaasiumile otsustati osta selle kooli kasutada olevad riigi hooned ja viljapuuad.

Kuivõrd meie seadusandlus lonkab, näitab lugu, koolivalitsuse alal, nimelt

maaharidusnõukogu koosseisu suhtes. Seaduse järele kuulub selle asutuse koosseisu muu seas ka 2 maahariduskogu esitajat. Maahariduskogu aga moodustavad enamuses vallakoolivalitsuse esitajad. Vallakoolivalitsused kaotati ära, kuid koolivalitsuse seadusesse jäeti sisse märkus, et maahariduskogusse kuuluvad endiselt vallakoolivalitsuse esitajad. Eestimaa Maanõukogu on 1917 a. Maavolikogudele luba andnud hariduskogu esita-

jate asemele kutsuda õpetajate ja seltside esitajaid (Eesti Ajutise Maavalitsuse ringkiri 2. X 17 Nr. 61139). Maavalitsus pani ette kutsuda õpetajate liidu ja 1 elujõulise seltsi esitaja Maavalitsuse äranägemise järele, kuid Maavolikogus ei saanud see ettepanek enamust. A. L.

Saare maavolikogu koosolek 12. dets. s. a.

Maavalitsuse 1926 a. tegevuse ja kassaaruanne kinnitati.

1928 a. esimese kolme kuu eelarve tasakaalus Mrk. 6 179 607.— võeti vastu.

Maakonna vapi küsimus.

Maakonna vapiks kinnitati Maaomaval. Liidu vapikavandite toimkonna poolt välja-töötatud kava—vikingilaev—, teiseks kavaks oli endine piiskopi vapp (kotkas) ümber-töötatud kujul, mis aga hääletamisel ühtegi häält ei saanud.

Maakonna hoolekande kava, mille järele üldkulusid aastas ettenähtud umbes 14 miljoni marka, kinnitati.

Uus jaoskonna arst.

Otsustati ametisse seada 1. aprillist Muhu saarele jaoskonna arst, asukohaga Muhu-Liival.

Välismaade omavalitsused.

Soome maaomavalitsuste päevast.

Järg.

Küsimuse kohta võeti lõpuks kokkuleppe komitee ettepanekul seisukoht vastu, mis valdade laenu korraldamise kiireks tunnistab ja soovitab Liidu valitsusele, et see

1) asuks nõupidamistele mõnede suuremate rahaasutustega, selleks, kas need, olgu üheskoos või eriliselt, oleks valmis kõnesolevat korraldust enda hooleks võtma ja kui, missugustel tingimistel;

2) kui siis selgub, et erilise oma rahaasutuse asutamine laenude kindlustamiseks annaks laenutarvitajatele valdadele paremaid tingimisi, siis tuleks valdadel avaldada oma põhimõtteline seisukoht, mille järele Maaomavalitsuste Liidu nõukogu lõpu otsuse selles asjas teeb.

Maade maksu korraldamise küsimuse kohta pidas algatava kõne kogukonnanõunik

Hiidenheimo, selgitades põllumajanduslise kinnisvaramaksu hindamisaluste aegapidist arengut ja nende nüüdset seisukorda. Maade maksustamiseks puudub üldse üldine alus, millest ka tingitud, et maksudel 10 kordne vahe. Nüüd on kavatsus ühtlased alused maksmata panna. Ja selle maksmapanemise seaduse eelnõu saigi elava vaieluse põhjuseks, kuigi eduskunta vastava komisjoni juhataja pikas kõnes eelnõu kaitses. Ja õieti oli see väike asi, mis nii suurt elevust sünnitas. Eelnõu näeb ette, et maahindamise komisjoni moodustavad isikud, kellest pooled valib maaomavalitsus, teise poole määrab kuberner. Komisjoni esimees on peale selle kuberner määratud. Määratud isikutes ülekaalu nähes leidis omavalitsuste päev selle omavalitsuste õiguste kärpimise olema, tunnistas seaduse eelnõu vastuvõtmatuks, kuigi ühiste

hindamiste aluste loomine tarvilik leiti olema, sest praeguse korra juures tulla juhuseid ette, kus suurmaaomanikul üldse maademaksu maksta ei tule.

Praeguse maanteede korraldus- poliitika

kohta pidas kõne ülemainsener Martikainen, näidates, mida moodi nõudmisi maanteede korrashoidmisele seab viimasel ajal suurelt kasvav mootor sõidukate liikumine, mis üleslõhuvad teed. Esile tuli kõigepealt küsimus, kust tuleb nõutada edaspidi tõusvaid kulusid teede paranduseks ja korras hoiuks. Selle kohta ütles kõneleja, et peatselt erandita kõigil maadel, kus mootorsõidukid liikumas, selleks on maksutatud tarvilisel määral nende sõidukite pidajaid. Seda on meilgi püütud, seni aga tagajärjelt. See on aga ainuke abinõu, mis võib viia soovitatavale sihile, sest muudu ei saa teid korras hoida ei riigi- ega valdade abil ega ka teetegemise kohusliste rohkema maksustamisega. Riigi kuluarve on juba nii suur, et teda enam tõsta ei saa, ega või ka teisi kulu arveid vähendada. Samuti ei suuda vallad tähelepandavaid summasid anda selleks otstarbeks. Niisugusel asjalolul ei ole kõnesoleva hädalise tarvituse katmiseks muud teed, kui seada eriline automobiili- ehk mootorsõidukite maks, mis tuleb tarvitada ainult teede parandamiseks.

Soome oludes ei oleks keskmiselt iga auto kohta määratav aastamaks 800—1000 mk. suuruses mitte palju, sest Rootsis ongi see maks nii suur, vahest suuremgi, samuti Norras, Taanis aga tuntavalt kõrgem.

Rootsis on saadud mineval aastal auto- ja bensiinimaksu umbes 25 miljoni krooni ja tänavu oodatakse seda saavat 28 miljoni; see on Soome rahas 250 — 280 milj. mk. Saaksime meie niisugusest maksust aastast esiti kas või 25 miljoni marka, võiks selle rahaga juba teha teoludes tuntavaid parandusi.

Valdade tegevuse ülevalve küsimuse kohta andis algatava selgituse magister Toivainen, mille lõpul ta esitas järgnevad ettepanekud:

1. Valdadel tuleb hoolsalt tarvitada seaduses lubatud võimalust, jättes valimisel ühe revidendi ja tema asemiku määramise Maaomavalitsuste Liidu hooleks, kes selleks siis seab asjatundja isiku.

2. Sellest teguviisist tuleb kestev tulu aga alles siis, kui nõndaviisi tehakse vallas mitmed aastad järjestikku.

Ettepanekud kiitis koosolek ilma vaie- lusteta heaks, s. o. Soome vallad annavad Maaomavalitsuste Liidule ametlise revidermise õiguse tema esitajate kaudu. Selle ettepaneku tegemiseks ja vastuvõtmiseks pidid muidugi oma mõjuvad põhjused olema.

Küsimused ja vastused.

Küsimus Nr. 48 Raamatute lõpetamise tähtajast.

Valla eelarvete muutm. ja täiend. seadusega, R. T. 99—1926, on eelarve algus 1. jaanuari pealt 1. aprilli peale viidud. Kas maksu ja kassaraamatud ja lauajuhend tulevad lõpetada 1. jaanuaril või 1. aprillil? —kk—

Vastus:

Eelarve aasta järele tulevad, arusaadavalt, eelarve tulude ja kulude raamatud lõpetada mitte enam 1-ks jaan., vaid 1-ks aprilliks ja nendega ühes kõik raamatud, mis puutuvad vallavalitsuse rahasse ja varandusse, s. o. kõik raamatupidamise raamatud, nende hulgas muidugi ka kassaraamat.

Selles asjus teist seisukohta olla ei saa. Lauajuhend siia ei kuulu ja selle kui ka muude asjaajamise raamatute ja kaustikute või aktide kohta on raske ütelda, kas jätta need kalendri aastaga kokkukõlla, või viia nad eelarve aastaga ühte. Selle küsimuse peab järelevalve asutus otsustama. Mõlema tähtaja poolt rääkimiseks on põhjusi. Võttes arvesse, et sellest küsimusest on arhiivide korraldus huvitatud, asub nende ridade kirjutaja isiklikult seisukohal, et asjaajamine võiks jääda kokkukõlla kalendri aastaga, kui tegelik elu suuri takistusi selleks ei tee, seda enam, et ära jääks kahekordne aasta arvude kirjutamine ja — segadus tulevastes arhiivides.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Vabaharidustöö I. Oktoober 1927. a. Eesti Haridusliidu ajakiri.

Tartu. Tartu linna uurimise toimkonna korraldatud ja toimetatud. Tartus 1927. a. Tartu linna väljaanne.

Posti-telegrafi-telefoni teenistuse juhtnõõrid. Neljas osa. P. T. T. abiasutuste teenistuskord. Tallinn 1927. a. Posti Peavalitsuse väljaanne.

Tallinna linna statistiline aastaraamat 1927. III aastakäik. Linna statistikabüroo väljaanne.

Posti ametkonna tegevus 1926/27. Eesti post, telegraaf, telefon, raadio. Posti Peavalitsuse väljaanne. 1927.

Linnad ja alevid. Eesti Linnade Liidu häälekandja nr. 1. Detsember 1927. Väljaandja Eesti Linnade Liit Tallinnas, vastutav toimetaja V. Smetanin.